

III.

Pravljica o peklenškem botru.

Ljudi čas, tedaj se ni bilo zelnaric ne drugih takih ropotij, da bi prevažale blago v druge kraje, kdor je hotel preseliti kako stvar, je moral najeti voznika ali firmarja, tako so pravili takim ljudem. Ti firmarji so bili skoro vsi hudo dobri in so anali preklinjati in se kotili, da je greh, če se človek smidi na nje.

Tako je bilo, da je enkrat vasil neki voznik težek voz blaga v hišo. Prišel je do srede kriba, glej smentu, pa se mu zloni kolo, voz se prebne in voznik ni vedel ne kako ne kam. Takrat je bil od voake hiše, kjer so bili v tistih časih zaradi tolovajev silno varčni. Ad same jese je začel voznik preklinjati in se priduševati tako varčevsko, da je strah. Zlical je samega - hudiča na pomoč, ne, da bi se pravnil krivnega spisa in pa dohratljivih metnikov! Kličo, kličo, se duši, kati — kar zapasi pred seboj človeka v zeleni obleki. „Zlical si me na pomoč,“ meji pravi, „prišel sem ti pomagat!“ Voznika se bilo malo strah, pa vendar se je potolažil, ko se je smislil, da mu bo voz vzdignil. „Ker“ reče vrag, „pa zapisati moraš na ta-le papir, svojo lastno kredo, da laš hišo, kar srečaš proo na poti domov, čer dvajset let meni!“ Voznik je podpisal. Vrag pograbil kolo, ga nataknul na os, postavil voz naraj na cesto pa hišo počene konje. Potem pa je ingnil kakor kafa. Čeprav je bil voznik vesel, ga je vendar pekla vest, da je storil takšen greh; a potolažil se je kmalu, ko se je smislil, da pride njegov počitek vedno prvi nasproti.

Čer nekaj dnij pa pride srečno domov, na ono stvar z vragom je že skoro pozabil. Ko je bil že blizu hiše, se odpro vrata in ven pride njegov žena z otrokoma na rati. Nočagledala morda, postavi otroka na tla in dete stee proo svojemu očetu nasproti... Voznik grozno prebledi, objame otroka in ga vse v hišo. Od le ure dalje ni imel več srečne in mirne noce. Kadar mu je peral kruh, se je kajikal in si krsal solze. Ko je bil deček star deset let, je bil že čuda pameten in moder. Kato pa vpraša enkrat očeta: „Oče, zakaj se pa jočete zmerom, kadar mi pečete kruh?“ Dolgo mu oče tega ni hotel povedati; naraduje pa mu k prve: „Zato, ker sem se vraga zapisal in ker pride, ko bo star dvaindvajset let po tebe!“ Deček se je milo starilo in je vseeno rekel očetu, da se naj nič ne boji, da Bog ne bo dopustil takšne hudobije. Počal ga je v latinske šole, kjer so se vsi čudili učenosti njegovi in ga pameti, ker je vse takoj anal in gredaril. Kendar ga niso vedeli, zakaj je zmerom tako hih in žalosten, ker so ga večkrat videli, kako se je jokal kj na samem. Ko je bil star enaindvajset let, je bil že z vsem gotov, le premislil je še bil, da bi ga pometili v mašnika. Zato se je odločil, da pojde po metu nakri do pekla, da iati ja ono pogodbo od vrage. Poslovi se od starišev in znancev, pa gre.

Ki se konal raono dolgo, ko pride do neke temne hote. Sredi nje je sedel ob potu velikaški človek, z črno brado, dolgimi larni. Reaal je raons na močno grčasto majhno in osko brado, podobno četi. Koga zagleda, plave s palico nanj in se je nihal sin, da ga bo ubil. Kar se karbojnik premidi in reče: „Nak, ne bom te ubil, zato ker

ne spravim na to palico nobene čete več, nove pa se nimam!" On ga pogleda in mu reče, da ga ne karune, kajda misli: "Kaj ti je mar!" se radere razbojnik nad njim, "dovolj je, če veš, da sem jaz Peklenški boteh pa da sem te maatil živega. Povej kaj si kam greš!" Varnikov oin je bil ponosnega arca in vslepo povedal po pravici, da ga je oče hudiču sapiral, da pride čer leto ponj, da pa gre on sedaj v pekel izbrjati kito pogodbo nazaj. Boteh poslušal, poslušal, potem pa mu računajo kapati solze iz oči. "Belivaj me, mi pravi, Devetindevetdeset takih palic kakor je tale grecaoka se imam doma, tako pa je stala in na vsaki palici je sto črt razcezanik, kar pomeni, da sem jih z vsako palico ubil sto. Zato pa mi ljudej pravijo, da am boteh peklenški. Sedaj pa me je začelo grevati, ko si mi praviš, da greš v pekel. Lepo te prošim, daj za mene poizvedeti, kaj bi moral storiti za pekero, da mi Bog odpusti vse te grehe in strašne grehe. Zar ti pa zato poveri, kod moram hoditi, če hočeš piti do pekla. Na vsaki križpoti, kamor boš prišel, se obrni na levo, zmerom na levo. Prišel boš do velikanske vatlne, kjer so tako vrata, da je joj. Samo zegnane vode ne porabi vati seboj!" Lin mu objubi, da bo opravil, kaj lahko čini, se rahvalil in šel dalje proti peklu.

Širil je, kakor mu je rekel Peklenški boteh. Dobil si je blagoslovljene vode in kjer je prišel do križpotja, tam je krenil na levo. Po dolgem čam pa je v prvnici prišel do peklenških vrat. Koga uagaj razgledajo se poatnejo od anotraj v vrata in tičijo tako, da so jim na drugi strani kreniplji prikeli uen, kajti živega človeka se v peklu nevanajo boje. Lin pa je pograbil kamen in vs kreniplje rabil kakor žebli, če lukajo na drugi strani deske uen. Potem pa je potikal na vrata in ker mu jih uagorje niso hoteli odpreti, je aril blagoslovljeno vodo in vrata potkopil. Kar naenkrat so se odprla stako nlo, da je oseru uagorom gskugalo kreniplje in rok, ki so jakem razgnali grozen turšč in vpitje. Lin je potem šel v pekel. Tam je bila neki tako okratna vročina, da si je rin kar plekel enkrjo in se to mu se bilo premalo. Na vsaki strani gata so bili velikanski katli, kjer so se kuhale hudebne duše. Lin je jednega odkril, pa je kar rojet potnil pakroačo nazaj, tako gredabi je videl. Kajti silno gredo so grečne duše, če jih Bog razpene človeškim očam. Na drugi strani so mali hudički na računju arteli delugo duše, tam so bile alčne druge. Kakor gemađa skupaj in goreli z velikim plamenom, pa niso dogoreli; rojet drugeje so jih abadali uagorje z začetiimi vilami, bilo je quora pogledati. Lin opravsa prove ga uaga, ki se mu je adel nalo bolj imeniten. Kje je tista pogodba, ki jo je sklenil njegov oče pred skoro dvajstimi leti. Krag ni vedel ničesar in mu je rekel, da naj gre do peklenške matere. Lin je šel in je prišel res kmalu do peklenške matere. To je bila šele guda ženoka. Dolga in strašno ouha, ači udte in na njih debele in velike očale, ki so ji pa sedelo skero na konci nosa, raskustrana in sitna, da si bilo joj. Oblčena je bila v rarkugane cape, bda je namestu krila imela napol klace in vadaaj — rep. Vreki je vikle hvaros metlo kakor jih imajo coprnice. Rarons se je dela nad dro-pom uagor, ki so kar krepitali pred njo. No pa je mati peklenoka razgledala človeka, je tako ostumela, da je porabila zmerjati, uagaj pa so jo popikali. "Zar sem pošten človek," je prišel oin, prišel sem po pogodbo, ki jo je napravil neki uag z mojimi očami. Ker

pa ste proti baji volji barantale a nedelano troje, mi more dati vsaj pogodbo varaj. Na tisti pogodbi stoji, da me nene sedaj, ko je minilo skoro dvajset let, odnesti!" Baba je začela strahno pikati in se zablatavati vanj, kako si upa to zahtevati, klicala je strah, magove in hudiče, da bi ga prijeli in vrgli vragov. Že je šla tuda sinu, kar se govornu blagoslovljene vode. Hitro se postekleničico in komaj jo privleče ven, se plaši vseh hudob taktu strah, da kar naenkrat popadajo na tla. Do vidi, kakšno moč da ima voda, reče: "Ja pa hočem rno pogodbo, če ne, potkopim ves peklo a zagnano vodo!" Hudo so začele tamnati in vadihovati, ker bi marali potem repeti iste nune kakor nesrečne duše. Zato v sede peklenška prati na metlo in odjadra po svojega sina, peklenškega poglavarja Luciferja. Analee se vzneta. Sin pove Luciferju, ki je bil videti trikrat kveji in močnejši od drugih vragov, kaj se je prišel in obenem tudi pove, da bo potkopil peklo a blagoslovljeno vodo, če ne bo popravili. Lucifer se prestraši in skliče zbarovanje vseh svojih podložnikov. Prišli so hudiči, da se jih je vse telo, ki so vsi skličeni rdeče in so najkveji. Potem so prišli magovi, ki so bili črni in niso tako strahni ko prvi. Naraduje so pričakovali se vragov škrti, ti pa so rekli in imajo rdečo kapico na glavi; ki so samo za gorednost in škodo. Lucifer jim vse natančno razloži in zahteva, da naj tisti, ki je ima pogodbo, oglasi. Hudo so se spogledovali, oglasila pa se ni nihče. Kralj pekla grozi a merna, sin pravi a vodo — oglašiti pa se neče. Že je bila strahna anečnjava po peklu in sam Bog re, kaj bi se bilo se zgodilo, da ni prišel a zbarovanje o pravem času ster, maghen in geboot vrag, ko ta reve, za kaj se gre, se oglesi pri Luciferju. "Kje pa si hodil, ko sem sklical zbarovanje?" se je radel vanj poglavar. "Na svetle se bil" pravi, "iskal sem sina tistega voznika, pa je izgubil kakor kapa. Hotel sem iti do Petra, da bi mu pokazal pogodbo in zahteval dušo, če ji ima on. Ker pa je bil tu takšen krk, sem šel gledat, kaj da je!" Pogodbe pa ni hotel dati. Sin hitro potegne blagoslovljeno vodo in se boče ali po hudobah, ko plavajo vsi na gebovega vraga in mu jo vanejo pogodbo. Sin se je lepo zahvalil in sam Lucifer ga je se spemil. Prideta mino neke postelje, kjer je bilo namesto slane in rjnih žareče a glji posejano. "Komu pa je to varmenje?" vpraša sin poglavarja. "To je na Peklenškega batre" pravi Lucifer. "Aha" pravi ropet sin, "tega razbojnika pa poznam! Ali pa resni magove, da bi se se okesal?" Lucifer odkinja a glavo in pravi: "Skoro da ne. Zadrugi palico mora posaditi v suh pesek, vse druge pa v krogu skoli. Sredi mora kličati, moliti in palico greti s svojim dihom tako dolgo, dokler se palica ne ozeleni in ne rodi sadu!" Sin se je lepo zahvalil in odšel iz pekla; le tisti vragovi in škrti, ki so svoje kemplje pustili v vratih, so karali pesti za njim.

Na poti varaj je prišel ropet do Peklenškega batre. Pove mu, da je videl žarečo posteljo pripravljeno za njega in pa to, kar mu je povedal glavar peklenški. Da mora namuč zadrugi palico zasaditi v suh pesek, druge pa v krogu skoli; da mora na sredi kličati, moliti in palico greti s svojim dihom tako dolgo, dokler se palica ne ozeleni in ne rodi sadu. Pater namre butaro, zasadi zadrugi palico na suh pesek, ostale vse pa skoli, poklekne in začne moliti. Sin pa se poslovil in odide domov.

Napetil se je najprej v mle. Tam so ga posnetili v mašnika, potem pa je šel domov. Ko pride v svojo rojstno hišo, najde očeta na mrtvi postelji, sama žalost in jokara sta ga dušila tako zelo, da je abolel. Ko zagleda sina - mašnika in vidi, da se živi, čeprav je minilo že dvajset let, ga prosi, da ga naj obkaja in prevodi na zadnjo pot. Sinu to stari. Potem pa mu da tisti listek, ki ga je zapisal sam svojo krojo. Očeta pa prežme tako veselje, da ga je bolezen minila in je se dolgo živel v sreči in zadovoljnosti.

Tako je minilo mnogo, mnogo let. Sin je bil tako pobačen in onet, da je šel glas njegov čez vso deželo in so ljudje končali k njemu, kakor k mehaniku. Bil je že star, ves bel je se bil po glavi, ruke so se mu že tresle. Nekdo pa so ga poklicali k kolniku, ki je daleč v gori želel, da ga prevodi on. Čeprav je bil star, napotil se je, ga obkajal kolnika in odšel. Ko pa sta šla z neznanim varaj, sta ingričila pot in pride do nekega velikega in temnega grada. Duho-
voznik je premišljeval, kaj se mu rdi ta kosta tako mračna, a spomniti se ni mogel. Kreneta jo zato skozi. Kista se kodila dolgo kar pogleda neznane na mal gruček pred kosto in vidi tam nekaj človeški postavi podobnega. "Kaj je neki tisto tam-le na hribu? pravi župnik." "Meni se rdi, da je človek. Pojdima gledat!" Res se napoti na gruč. In glej!

Spredaj majhnega vetca, ki je bil onepu z niako živo mejo, je stala vitka mlada jabolka in na njej tako lepa rdeča in rmena jabolka, da neznane se ni videl take. Pod njo pa je klacala človeška postava; bila je vsa ohrastena z matoru, lasje ržili rvi kakor pajčvina, brada se je bila razpredla krog debla kakor mah. Tedaj se je spomnil duhoznik, da vedo da je ta človek. Povadignil je krunje telo, blagoslovil in rekel:

"Moj Bog, daj temu spakarniku večno kraljestvo!"

V tistem trenutku se je vsa postava razsula kakor pepel, jabolka in živa meja sta ingričila in iz kupa pepela je plaval bel golobček proti nebu. Takrat je bila rešena duša Peklenskega botra. -

Sunderl III.